

TAJEMSTVÍ dělohy

Eva Hauserová

Moje matka byla vždycky úplně nemožná, když se se mnou snažila bavit důvěrně, jak se říká, jako žena s ženou. Nesnášela jsem to.

Ten večer jsem přišla ze schůzky s Jirkou a měla jsem rozpolcený pocit, protože mě děsně štvalo, že v devatenácti jsem pořád ještě panna, ale na druhý straně ty schůzky s ním mě ničily. Pokaždý se dal do děsně rychlé a mlčenlivé chůze a nezpomalil, dokud jsme se neocitli v odlehlém koutě parku nebo někde za městem, kde byly mezi ohradami kusy zanedbaného trávníku. No a pak mě začal svlíkat, zima nezima, světlo nesvětlo, lidi nelidi. Šíleně mi to vadilo – předtím jsem si nikdy neuvědomovala, že bych na sex potřebovala zrovna soukromí, samotu a šero, ale teď jsem si to tedy ujasnila.

Začala jsem uvažovat o tom, že bych ho vzala k nám domů. Matka v pátek večer pravidelně bývala pryč, už odmalička jsem byla zvyklá, že páteční večery mám pro sebe, vracela se až dlouho po půlnoci. Ale zvláštní věc – docela sobecky se mi nechtělo obětovat ten čas Jirkovi. Nebo se mi snad nechtělo vpustit vetřelce, cizího člověka, do našeho bytu?

To jsem nevěděla a potřebovala jsem si to promyslet. Chtěla jsem zalézt a přemýšlet si, ale matka mě nenechala.

Když jsem si v kuchyni vytáhla z lednice emental a po kouscích jsem ho pojídala (večer nejím nic jiného než sýry, i když mám hlad a i když Jirka pořád říká, že bych měla přibrat – ale asi právě proto bych chtěla zhubnout a tím ho naštvat), matka vylezla z obejkáku a ačkoli věděla, že to nesnáším, sedla si ke mně, odsunula časopis, který jsem si při jídle četla, na druhý konec kuchyňského stolu, a odkašlala si. Byla pořádně v křeči, až skoro nemohla mluvit – to bývá vždycky, když se se mnou chce bavit důvěrně.

»Ehm, hm... víš, Moniko, musíme spolu probrat něco...«

Mlčky jsem na ni vyčítavě zírala a přežvykovala jsem. Proč mi nedopřeje klídek, když přijdu domů unavená po rušném dni? »Už s tím nemohu čekat dál. Jsi už dospělá žena, vidím, že chodíš na schůzky s chlapcem...«

»Ale, mami, proboha, o sexuálním životě, antikoncepci a pohlavních chorobách jsem už přečetla celou knihovnu, ve škole máme furt nějaký povinný poučování, už si ani neumím představit nudnější téma! Tak s tím, šmarjá, nezačíněj, nejsem malá holka!«

Matka zrudla a ošila se. Nasadila důležitý výraz, což znamená, že se urputně zamračí, našpulí pus a strašně dlouho hledá slova. Taky se začne potit.

»Víš, že já sama jsem nikdy s žádným mužem nic... no, zkrátka, myslím, že ty a já jsme jiný než ostatní ženy. Je to něco strašně divného a nikdy jsem s tebou o tom otevřeně nemluvila, protože...« Matka bezmocně rozhodila rukama, zakuckala se a pak vyhrkla: »Protože bys tomu nevěřila.« Zmlkla a podívala se na mě skoro prosebně, čekala, jestli to vezmu a budu naslouchat dál.

Cítila jsem, jak mi stoupá krevní tlak. Co to, proboha, má znamenat? Má matka nějakou podivnou utkvělou myšlenku? Je pravda, že se mužům vyhýbala, co se pamatuju, ale... jak to jen myslí? Je snad lesbička? Nebo se něčeho strašně bojí? »Řeklas mi, že můj táta umřel před tím, než jsem se narodila,« připomněla jsem jí.

»No,« matčino zrudnutí se změnilo v nerovnoměrné červené fleky, roztroušené po zbledlém obličejí, a ztížila hlas na hranici slyšitelnosti: »On tak docela neumřel, ale... vstřebal se!«

»Cože?« skoro jsem zaječela. Začala jsem se o ni opravdu bát, možná o celý svůj svět, domov, ale tak daleko jsem to v tom okamžiku nedokázala domýšlet.

»Víš, já jsem to zase nevěřila svý mámě, strašně mě vyděsilo, když mi něco nazna-

čovala, myslela jsem tenkrát, že úplně zcvokla... ale je to tak. Víš, že zárodky některých živočichů, třeba myši, se můžou v děloze za jistých okolností vstřebávat? Třeba když samička potká přitažlivějšího samečka?«

Ne, nevěděla jsem to. Otrásla jsem se při takový představě. No, ale jsou to přece myši. A kromě toho – dospělý mužský nejsou jen nějaký chuchvalce buněk jako myši embrya. Zavrtěla jsem hlavou a současně jsem pokrčila rameny, neschopná slova.

Matka trhaně pokračovala: »Já sama jsem měla... po celý život pocit, že ten mužskej ve mně vlastně nějak žije dál. Postupně jsem zjišťovala, že jiný holky nemají ty mužský sny jako já. Myslíš, že máš taky v sobě něco... něco z otce?«

Napětím přestala dýchat. Možná doufala, že nebudu vědět, o čem mluví. Já jsem to ale okamžitě věděla, a moc dobře. Matka teď nemluvila o svém partnerovi, tedy o mém otci, ale o svém vlastním otci. Často se mi v mysli vynořovaly vzpomínky – nebo vize nebo co to vlastně mohlo být – na to, jak mám mužský tělo, jak jsem převtělená do té mužský podoby a dokonce i jak prožívám sex jako muž. Bylo to docela normální část mého světa, ale přesto se mi zdálo, že jiné dívky nic takového neznají a že je zase naopak vzrušují věci, které na mě nemají účinek. V těch vzpomínkách jsem měla mužský tělo, cítila jsem tuhou, svalnatou hrud, měkký břicho, které mělo ale jiný tvar než moje opravdový břicho, dlouhý chlupatý nohy, které chtěly dělat dlouhý a rázný kroky, ale nejdivnější a nejvíc znepokojivá byla pochopitelně představa penisu – byla v něm koncentrovaná sexuální vzrušivost, jakou jsem v takové intenzitě jinak neznala.

Je fakt, že ostatní dívky o takových věcech nemluvily, ale to neznamenalo, že je nezažívají. Takových věcí, o kterých se nemluví, přece je! Pomyslela jsem si rychle, že matka je pravděpodobně psychopatka. Bylo těžké

se s tím zjištěním tak rychle vyrovnat a nějak přiměřeně reagovat. Rozechvěle a nejistě jsem se na ni usmála.

Viděla jsem, že se na ni snesla jakoby další tíha. Teď věděla, že jsme obě stejné, že vím, o čem mluví. Mohla pokračovat. »Stane se to hned při prvním styku s mužem. Ať používáš jakou chceš antikoncepci, začne se v tobě vyvíjet zárodek. A on se začne vstřebávat. Zničíš ho. Kdybys ho opravdu milovala, kdybys na něm byla závislá, nechtěla ho ztratit, bylo by to pro tebe... strašný.«

Vykulila jsem oči. »Ale, mami, co když používám kondom? Uvědom si, že to přece nemůže tak být! Co kdyby, řekněme, používal vibrátor nebo jinou náhrádku? Chceš tvrdit, že i v tom případě bych otehotněla a on by se... vstřebal?«

Matka pokrčila rameny a lehounce se uchichla. »Ty máš vědeckej mozek. Já jsem to nikdy nezkoušela. Ani by mě takové věci možná nenapadly. Ale, prosím tě – slib mi, že budeš opatrná.«

»Hm,« zatvářila jsem se neutrálně. Uvědomila jsem si, že budu muset na matku bedlivě dozírat a pozorovat všechny projevy postupující duševní poruchy. Tolik let samoty... Ale současně ve mně začala hlodat drobná pochybnost: co když má matka pravdu? Dostala jsem chuť s tím experimentovat.

»Mám volnej byt, rodiče jsou na chatě,« oznámil Jirka.

Tím mě vysvobodil z těžkého rozhodování, jestli ho vzít k nám, nebo dál trpět ty strašné scény na veřejnosti, nebo to celý utnout – což by ale byla nuda.

Takže bude soukromí. Doufala jsem, že už se konečně zbavím svého nenáviděného panenství, který ze mne dělalo ve srovnání s ostatními holkama duševního mrzáčka.

A tak jsme šli po ulici plný výfukový smradu k jeho domu. Samozřejmě jsem byla trochu znepokojená – co kdyby měla matka pravdu? Ale nevěřila jsem tomu. Opakovala jsem si, že z vědeckého hlediska je to nesmysl. No, radši mu neprozradím, že jsem si došla na gyndu pro pilulky. Takže on se taky postará o antikoncepci, a to už se snad opravdu nebude moct nic stát! A navíc jsem se uklidnila cynickým konstatacím, že i kdyby náhodou matka měla pravdu, byl by to docela hezký způsob, jak se Jirky zbavit. Měla jsem z něj totiž opravdu rozporuplný pocity. Na dotyk mi byl docela příjemnej, ale když jsem si s ním měla povídat, nudil mě a představa, že bych s ním měla žít delší dobu... NE!

Byt byl zařízený jednoduše a spíš nevkusně, takový příšerně barevný závěsy, stěna nacpaná broušeným sklem a tak. Nabídl mi skleničku piva a svlíknul mě. Asi spě-

chal, kdoví, kdy se rodiče mají vrátit. Položil mě na gauč a dal pode mě velkej ručník. Já, co když budu krvácet? Nějak jsem se toho nebála a cítila jsem jen ohromnou zvedavost. Pustil rádio s nějakou ucájanou pop-music. Lehl si vedle mne a přejižděl po mně rukou. »Těšíš se?« zeptal se. Zasmála jsem se, ani jsem nevěděla proč, asi rozpaky. Nesmyslnej dotaz. Jak jsem se mohla těšit na něco neznámého? Přišlo mi, že moje reakce ho nenadchla, ale naštěstí si tím nelámala hlavu. Postupně jsem se celkem vžila do příjemných pocitů, který mi přinášela předehra k sexu, a samotnej sex mi pak připadal jako něco dávno (i když mlhavě) známého. Bylo to ovšem úplně jiný než ty mužské vzpomínky, který se mi někdy vynořovaly v mysli – bylo to daleko miň intenzívní, jenom lehounký hlazení, lechtání, ne skutečná vášeň, silná smřšť, která někdy zachvacovala moje tělo při těch mužskejch představách.

Hudba z rádia se změnila v říznou dechovku a mně to všechno připadalo opravdu k smíchu. Ale pochopitelně jsem měla největší radost z toho, že mám tenhle zážitek za sebou a že to nebylo ani hnusný, ani že bych z toho byla nějak úžasně bez sebe – bylo to prostě příjemný a cítila jsem se docela spokojeně.

»Co, ty že jsi byla panna?« vrtěl pak hlavou. Šel vyhodit kondom, zabalil ho do ubrousku tak, aby rodiče nic neobjevili. Ale divná věc, jak se pohyboval po místnosti, připadal mi najednou jakoby průsvitnej.

»Hm, udělalo se mi nějak šoufl,« postěžoval si a nejistě si mě prohlížel. »Nevím, kdy se vrátěj naši...«

»Tak já půjdu,« vyhrkla jsem. Teď už bych se s ním stejně jenom nudila.

Zdalo se mi, jako by se mu taky docela ulevilo, když jsem to řekla. Vyprovodil mě ke dveřím bytu.

»Promiň, že s tebou nepůjdu na tramvaj,« omlouval se. »Musím tady ještě uklidit. Zahladit stopy a tak.«

Pusinka na rozloučenou a dveře zaklaply. Než jsem ulehčeně vyběhla na ulici, zaslechla jsem z jeho bytu dávkový zvuky. Znova ve mně zahlodala pochybnost. Zaváhala jsem, jestli se nemám vrátit a třeba mu nějak pomoci, ale pak jsem vykročila k tramvajový zastávce.

Po dvou měsících to už bylo úplně jasný. Bylo mi trochu špatně od žaludku, v celým těle jsem cítila neurčitou tíži, ale nejtěžší byly prsy, který mě občas docela bolely. Skoro pořád se mi chtělo spát. A samozřejmě menstruace nikde.

Jirka mi dvakrát telefonoval. Určitě to nebylo tak, že by se na mě chtěl vykašlat, bral to úplně jinak než já – vážně a odpo-

vědně! Říkal, že se cítí nějak divně, chodí po doktorech, je v pracovní neschopnosti, ale s nějakou podivnou diagnózou – a nechtěl se se mnou sejít, dokud se to nespraví. Ptala jsem se ho na příznaky, ale odpovídal vyhýbavě – prý je jich hodně, mění se a jsou, jak říkají doktoři, nejistý. Prozradil mi jediný – ubývá na váze a nemá chuť k jídlu.

»To máš z toho, že jsi mě chtěl vykrmit!« odpověděla jsem sadisticky. Běhal mi mráz po zádech – vlastně to byla šílená situace, protože všechno potvrzovalo matčiny teorie. O svém těhotenství jsem ovšem neřekla ani Jirkovi, ani matce. Schovávala jsem si to pro sebe a pořád jsem o tom všem přemýšlela.

Pak mi Jirka volal z nemocnice. Mluvil divně, uvědomila jsem si, že vynechává některý slova.

»Už nějak nemůžu chodit... Moniko, doktoři – co by to mohlo být, a tak jsem – se mi to přestává líbit... co kdybys za mnou přece jenom přišla? Přijď – podívat! Přijď!« Pomyslela jsem si, že je v pěkným průšvih, ačkoli já možná taky. Ale na druhý straně, mít při studiích za svobodná dítě je celkem normální věc. Nějak se to přežije. Ale obešly mě mráčky, když jsem si představila, že bych měla být jako moje matka... celý život se vyhýbat mužům. Anebo bych mohla... ale to by přece nešlo. Pokaždý za sex zaplatit těhotenstvím a vstřebáním... ale probůh, lekla jsem se, to už tomu opravdu věřím? Nezešlela jsem taky? Rozhodla jsem se, že se na Jirku musím jít podívat.

Ani jsem ho vlastně neměla nijak zvlášť ráda, ale ten pohled by otrásl kýmkoli – nezáleželo už na tom, kdo ten pacient je.

Vypadal jako kostička, jaký jsou někdy na fotkách v novinách ze zemí, kde je hladomor a válka. Pokrývala ho jen žlutá kůže a slabá vrstvička atrofovaných svalů. Jenže neměl takovou nápadně velkou lebku a vystoupil klouby jako mívají oběti hladomoru. A to bylo zvlášť děsivý. Jeho lebka a dlouhý kosti se zmenšovaly. Napadlo mě, jestli ho doktoři přeměřovali a jestli se tomu aspoň trochu divili. Jeho hlava teď vypadala, jako by byla vysušená tím kmenem lidožroutů, co si tak upravují svoje trofeje. Vypoulený oči zářily bělmem a sotva mě rozpoznávaly. Bylo znát, že i duševně schází minutu po minutě, vyrážel jen jednoslabičný výkřiky, který nedávaly smysl.

»Já... já jsem... v tobě... a ty... mami... ne, prosím, ne...«

Na jeden šílenej okamžik mě napadlo, že jsem se stala jeho matkou.

Když jsem se vrátila domů, všechno na mně bylo na první pohled vidět. Sotva jsem

došla ke k...
přikryla o...
proti mně...
la jsem, že...
nesnášet t...
tože už j...
Po chvíli...
ští...«

»Co mám...
hysterický...
neměla, t...
spočívá. A...
něco brut...
Matka mě...
vala ve zv...
stát. Niko...
způsoben...
síla, takov...
my ženy...
li...«

»Takže to...
se na ni...
Přikývla...
»Ale... to...
ubývalo...
»Lidi ne...
»Panebož...
na potrat...
Matka se...
tě nikdy...
se stalo...
Představi...
rá v pode...
poločlov...
ších něko...
čině výro...
»Chceš ří...
ších žená...
Matka se...
do ucha...
sraz s př...
to žádná...
abych tě...
Znovu m...
časně jse...
lení mat...
ho, jak o...
vat mezi...
jiní.

Pocítila j...
A souča...
– tušila...
kafičku...
né orgie...
ostrou a...
s muži v...
Pochopi...
mně – a...
nese ješ...
...
...
...
...

došla ke křeslu v obýváku a zhrouteně si přikryla obličej dlaněmi. Matka si sedla naproti mně a dlouho jsme mlčely. Pochopila jsem, že odtedka už nebudu mít důvod nesnášet matčinu snahu o důvěrnost. Protože už jí věřím.

Po chvíli matka vzdychla. »Bože, ti muži...«

»Co mám dělat?« vykřikla jsem na pokraji hysterického záchvatu, který jsem ale nikdy neměla, takže jsem přesně nevěděla, v čem spočívá. Ale chtělo se mi brečet a současně něco brutálně rozbít na kusy.

Matka mě pohládila po vlasech, což neměla ve zvyku. »Věděla jsem, že se to musí stát. Nikdy jsem nepřišla na to, čím je to způsobený. Možná nějaká strašná přírodní síla, taková divná mutace, která zajišťuje, že my ženy nevyměřeme, kdyby se dělo cokoliv...«

»Takže to bude... holčička?« podívala jsem se na ni.

Přikývla.

»Ale... to přece nemá logiku. Takhle by lidi ubývalo, když přece...«

»Lidi ne,« řekla matka klidně. »Muži.«

»Panebože! A co kdybych... kdybych teď šla na potrat?«

Matka se na mě podívala zděšeně. »To ještě nikdy žádná z nás nezkusila. Možná by se stalo něco... strašného.«

Představila jsem si, jak se třeba Jirka probírá v podobě podivného přízraku, zombie, poločlověka, jakým teď byl, a žije tak dalších několik desítek let. Zároveň mě v matčině výroku něco zarazilo.

»Chceš říct, že... že nejsi sama? Že víš o dalších ženách, který...«

Matka se ke mně naklonila a zašeptala mi do ucha: »Víš, jak chodím každý pátek na sraz s přítelkyněmi do kavárny? No... není to žádná kavárna. Až to porодиš, bude čas, abych tě zavedla mezi nás.«

Znovu mi přeběhl mráz po zádech, ale současně jsem si uvědomila, že tady je vysvětlení matčina sexuálního života. A vůbec toho, jak dokáže poměrně vyrovnaně přežívat mezi lidmi, kteří jsou biologicky úplně jiní.

Pocítila jsem spřízněnost se svými sestrami. A současně mě napadlo, že jejich schůzky – tušila jsem, že nejde jen o povídání při kávičce, ale spíš o nějaké podivné, přízračné orgie – by mi mohly konečně přinést ostrou a intenzivní rozkoš, kterou jsem s muži vlastně nikdy nemohla zažít.

Pochopila jsem, že ten muž, který je ve mně – a v mé matce a v mé dceři – mi přinese ještě mnoho radosti.

ŽENY A MOC

Gayle Rubin: OBCHOD SO ŽENAMI (The Traffic in Women)

(...) V nejakom svojom diele Marx položil otázku: »Kto je to vlastne čierny otrok? Človek čiernej rasy. Táto definícia môže byť rovnako použiteľná ako ktorákoľvek iná. Černoch je černoch. Otrokom sa stáva až v istých súvislostiach. (...) Kapitálom sa stáva až vtedy, keď sa dostáva do určitých výrobných vzťahov. Keď ho vyjmeme z týchto vzťahov, nie je o nič viac kapitálom, než zlato samo osebe nie je platidlom, alebo cukor sám osebe nie je cenou cukru.« Mohli by sme parafrázovať Marxa: Kto je vlastne žena v domácnosti? Je to žena špeciálneho druhu. Táto odpoveď by mohla byť rovnako zodpovedajúca ako ktorákoľvek iná. Žena je žena. Domácou ženou, manželkou, movitým majetkom, zajačikom z Playboy, prostitútkou alebo živým diktafónom sa stáva až v určitých vzťahoch. Vyňatá z týchto vzťahov nie je už viac výlučne pomocníčkou muža, tak ako zlato samo osebe (vyňaté z patričných vzťahov) nie je platidlom... atď. Aké sú to teda vlastne vzťahy, v rámci ktorých sa žena stáva utláčanou bytostou?

Autorka vychádza z antropologických prác Léviho-Straussa a vytvára teóriu obchodu so ženami, ktorý vznikol v dôsledku vytvárania skupín pokrvného príbuzenstva. Ženy sa dávali – otec dával svoju dcéru za ženu – niekomu inému, pričom prapôvodnou príčinou tohto obchodu alebo predaja (výmenného obchodu) nebol strach z incestu, ale iné spoločenské štruktúry. Incest ako tabu sa vyvinul až v dôsledku toho, že ženy boli považované za tovar, ktorým si možno udobriť protivníka, tovar, vďaka ktorému možno rozšíriť sféru svojho vplyvu.

(...) Výmenný obchod so ženami je veľmi lákavou a silnou predstavou. A to preto, že umiestňuje útlak žien do rámca sociálneho systému, a nie do rámca biologického systému. (...) Samozrejme, nie je zložitý nájsť etnografické a historické príklady na obchod so ženami. Ženy sú dávané za manželky, sú brané počas bojov, vymieňané pre potešenie, obchoduje sa s nimi, sú kúpané a predávané. Tieto praktiky ani zďaleka nemožno prisúdiť iba »primitívnym« spoločnostiam, ale, zdá sa, že sa v »civilizovaných« spoločnostiach stali ešte zjavnejšími a komercializovanejšími. Pochopiteľne, aj s mužmi sa často obchoduje. Ale len ako s otrokmi, poddanými, atletickými hviezdami, alebo ak majú nejaký iný, podobne katastrofický sociálny status, nikdy však nie ako s mužmi. So ženami sa obchoduje ako s otrokyňami, poddanými, prostitútkami, ale aj len jednoducho ako so ženami.

(...) Autorka cituje Léviho-Straussa: »Dar je primitívnym spôsobom, ako nadobudnúť mier, ktorý v civilizovaných spoločnostiach zabezpečuje štát...« a ďalej hovorí, ako dar zohráva spoločenskú rolu v prípade, že darca dáva dar, ktorý mu obdarovaný nemôže nikdy vrátiť, lebo je to nad jeho možnosti, a tým ho vlastne poníži. Dar je spoločenským aktom. V prípade príbuzenských vzťahov v primitívnych spoločnostiach bola darom žena, darcom otec, obdarovaným ženy.

Autorka cituje Léviho-Straussa: »Zákaz incestu sa viaže menej k zákazu oženiť sa s vlastnou matkou, sestrou alebo dcérou a viac sa viaže k pravidlu, podľa ktorého muž môže pomáhať matku, sestru alebo dcéru inému mužovi.«

(...) Rod (gender) je sociálnou konštrukciou pohlavia. Je produktom sociálnych vzťahov a sexuality zároveň. Pokrvné zväzky sú založené na inštitúcii manželstva. To znamená, že tieto pokrvné zväzky menia ľudí na mužov a ženy, pričom každý z nich je len polovičatý a môže nadobudnúť celistvosť iba